

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 149. Eandem divini amoris necessitatem ad justificationem probat
Traditio Sanctorum omnium à sæculo primo, usque in præsens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

1723 At, instant illi, pro peccatorum remedio Christianis impositum est Confessionis onus, quod impositum non fuit Judæis. Si ergo cum Confessione necessaria foret contritio ex Dei propter se amore, dum suscipitur Sacramentum Pœnitentiæ, Christus in lege Evangelica non levigasset onus, sed adiecisset grave onus Confessionis, ultra necessitatem (quæ olim fuit) amorosæ contritionis.

At (reponit Tridentinum sess. 14. c. 5.) ipsa hujusmodi Confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia gravis quidem videri possit, nisi ut tantisque commodis & consolationibus levaretur, quæ omnibus ad hoc Sacramentum dignè accedentibus per absolutionem certissimè conferuntur. Verùm commoda ista tanta sunt, tantæ consolationes, ut cum Patribus exclamare liceat: *O felix Confessionis & satisfactionis opus! nam cum provolvitur, hominem magis relevat: cum squalidum facit, magis mundatum reddit: cum accusat, excusat: cum condemnat, absolvit.*

1724 Si replices, quòd hæc omnia, sine Confessionis onere, sub Lege præstabat sacerdos ad Deum ex amore Dei conversio.

Respondeo 1°. probabiliter negando antecedens cum Waldensium nostro l. 2. de Sacram. c. 137. Galatino l. 10. de arcan. c. 3. Genebrardo in Pl. 31. v. 6. Monachio de Republ. Judæor. l. 2. c. 12. Morino l. 2. c. 20. 21. & 22. ubi ex antiquissimis Judæorum libris, pluribusque veterum ac recentiorum Rabinorum testimoniis ostendit, verum esse quod c. 1. n. 12. dixerat, nimirum quòd *Judæi omnes, antiquissimi & recentiores, perpetuo consensu tradiderunt, peccata sine speciali confessione, duræque etiam satisfactione, à Deo sibi non remitti; quòdque confessio ista in specie faciendâ esset, (non in genere dimittat) quoties offerendum erat sacrificium pro peccato. Similia habet Cornelius à Lapide in cap. 16. Levit.*

1725 Respondeo 2°. dato, non concessio antecedente, Evangelii nihilominus supra legem prærogativam esse maximam, quòd vera ad Deum conversio, Deique dilectio, longè facilius sit Christianis, quàm olim fuerit Judæis: eò quòd fontes omnes gratiarum, per Christi Passionem, in Christo que per Baptismum incorporationem, Christianis aperti sunt, & sese in eos copiosissimè effundant, qui legibus à Christo institutis sese humiliter Christi amore submitunt. Ipsorum namque cordibus interiora Spiritus sancti auxilia tam valida, tam vitalia, Dei dilectionem largiter inspirant infunduntque: cum lex terrorem tantum incuteret; gratiam verò & dilectionem non præstaret, uti gratiæ lex. Ex tam larga divini amoris infusione Legis Evangelicæ observantia Christianis longè facilius efficitur, quàm Judæis fuerit observantia Mosaicæ Legis. Eò quòd *amanti* (ut supra dictum est) *nihil difficile, omniaque, etiam sevia, prorsus facilia, & prope nulla efficit amor.* Denique *leges duræ sunt timori, leves amoris, uti frequenter Augustinus dicit.*

CAPUT CXLIX.

Eandem divini amoris necessitatem ad justificationem probat Traditio Sanctorum omnium à seculo primo, usque in præsens. Traditionem quippe illam inchoarunt

Seculo primo

1726 APOSTOLI PETRUS, PAULUS, JOANNES, CUMQUE IPSIS DIONYSIUS AREOPAGITA.

Petri Apostolorum Principis & Joannis testimonium habes supra cap. 147. Apostoli verò Pauli c. 146. & 148. Post ipsos eodem sæculo D. Dionysius Areopagita de Ecclesiast. Hierarch. c. 2. *Per dilectionem (inquit) Dei regeneramur, ponimurque in statu & esse divini, in statu utique filiorum Dei, per gratiam sanctificantem.*

Tom. III.

Sæculo secundo eandem profecuti sunt

S. IGNATIUS MARTYR, ET S. JUSTINUS MARTYR.

Sub initium secundi sæculi S. Ignatius Martyr. 1727 in epist. ad Philadelph. hæc à peccatoribus, ad obtinendam peccatorum veniam, conditionem exigit, ut pœniteant in unitatem Dei: *omnibus igitur pœnitentibus ignoscet Deus. Si pœniteant in unitatem Christi. Quid est pœnitere in unitatem Christi, nisi pœnitere ex affectu uniendi se Christo? Qui affectus haud dubiè est charitatis.*

S. Justinianus in Dial. cum Triph. Verbum inducit sic loquens: *Quicumque diligit Dominum Deum ex toto corde... si demum verus justus fuerit. Negat ergo peccatorem verè iustificari, si verè fieri iustum, si non diligit Dominum Deum ex toto corde, cum asserit hominem tunc demum fieri verum iustum, cum diligit Dominum Deum ex toto corde. Per consequens negat ipsum fieri verum iustum absque amore Dei ex toto corde.*

Seculo tertio.

TERTULLIANUS ET CYPRIANUS.

Tertullianus l. de pœnit. c. 8. & 9. à peccatore filialem exigit affectum erga Deum ut Patrem, ut ab ipso in filium recipiatur: *Si ergo te sibi in filium suum, est acceptum ab eo prodegeris, est nudus redieris, recipiet, quia redisti... sed si pœniteas ex animo... si porcos immundum relinquant genus, si patrem repetas vel offensum, deliqui, dicens, pater, nec dignus ego vocari filius tuus.*

Cyprianus in l. de lapsis, *Convertamur (inquit) ad Deum mente totâ, & pœnitentiam criminis veris doloribus exprimentes, Dei misericordiam deprecemur... Rogare, qualiter debeamus? Dicit ipse: Revertimini (inquit) ad me ex toto corde vestro, simulque & jejuniis, & fletu, & lacrimis, & scindite corda vestra... Ad Dominum toto corde redeamus. Eam proinde pœnitentiam Cyprianus exigit, quam olim tempore Legis Deus requirit; quæ haud dubiè procedere debuit ex amore Dei super omnia. Enimverò sine ejusmodi amore peccator ad Deum toto corde non revertitur, uti constat ex dictis cap. 145. Porro quòd loquatur de Pœnitentia, etiam sacramentali, manifestum faciunt verba, quæ immediatè præmittit: *Confiteantur singuli, quæso vos fratres, delictum suum, dum adhuc qui deliquit in seculo est, dum admitti confessio ejus potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes, apud Dominum grata est, &c. Unde epist. ad Antonian. negari vult absolutionem ex solo servili timore pœnitentibus in articulo mortis: quia regere illos, non delicti pœnitentia, sed mortis imminentiæ admonitio compellit.**

Seculo quarto.

HILARIUS, BASILIUS, AMBROSIVS.

Hilarius in Math. lib. 8. c. 4. *Charitas plurimum peccatorum tegit, & errorum nostrorum ambitiosa apud Deum patrona est. Et novissimum penè quadrante solvemus, nisi pretio ipsius aliquantum criminum culpa redimatur.*

Basilius in reg. brev. ad interrog. 5. & 109. dicit, verè pœnitentem debere similem illius animi induere, qui dixit: *iniquitatem odio habui, & abominatus sum, & ea præfere que scripta sunt in Psalmo 6. & aliis plerisque (vide supra num. 1695.) & ea facere, que pro alio, qui peccaverat, facta ab eis fuisse Apostolus testatur, qui secundum Deum contristati fuerunt (vide supra num. 1695.)* Ecce enim (inquit) hoc ipsum, secundum Deum contristatos esse, quantum in vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, &c. Et quantum est illa secundum Deum tristitia? Respondet ad interrog. 192. *Ea est cum quis ex neglecto mandato Dei dolore afficitur. Ob Deum proinde neglecto ipsius mandato offensum. Unde in Martyr. Julit. Fle (inquit) super peccato: peccatum lacrimis est, & implacabilibus lacrymis dignum. Ob*

000

peccatum (non ergo ob poenae metum) proficiant
profusissime lacrymas.

1733 Ambrosius, scribens ad virginem lapsam, ver-
bis prophetiis describit poenitentiam ab ipsa agen-
dam: *Convertimini in toto corde vestro, in iesu-
nio, & fletu, & planctu, &c.* Similiter l. 2. de
Poenit. c. 3. poenitentiam exigit ex toto corde, ad
Sacramenti gratiam profundendam. Eum vero qui
solum timore poenae poenitet, l. 7. in Luc. c. 7. docet
ex toto corde non poenitere: quia, qui me-
tuit, reprimitur, non emendatur. Denique l. 1.
de Poenit. c. 16. ad peccatoris absolutionem requi-
rit poenitentiam propter Christum, dicens: *Siquis
igitur occulta crimina habens, propter Christum ta-
men studio poenitentiam egerit, quomodo istic (id
est in futuro saeculo) poenitentia fructum recipit,
si ei Communio non resanditur?* (loquitur contra
Novatianos.) *Volo ventam reus speret, petat eam
lacrymis, petat eam gemitibus, ex amore Dei of-
fensui proficiantibus... ut de ipso dicat Dominus Je-
sus: remissa sunt peccata eius multa, quoniam di-
lexit multum.*

Saeculo quinto.

CHRYSOSTOMUS, HIERONYMUS, AUGUSTINUS,
CYRILLUS ALEXANDRINUS, PETRUS CHRY-
SOLOGUS, PROSPER, LEO MAGNUS.

1734 Chrysostomus ad finem homil. 4. in 2. ad Cor.
populum ad poenitentiam exhortans, contritionis
David exemplo (quem haud dubium est ex amo-
re Dei contritum fuisse) ostendit, qualis esse de-
beat dolor noster de peccatis, quibus Deum of-
fundimus: *Cum peccaveris, ingemisce, non quod
poenas daturus sis, NIHIL ENIM HOC EST: sed quod
Dominum tuum offenderis, tam benignum, tam
te amantem, tam denique salutis tuae oppesum, ut
Filius quoque suam tua causa tradiderit.* Ex mo-
tivo proinde charitatis, seu divini amoris. Homil.
de fide Ajjna: *Non doleamus quia patimur, sed
quia Dominum offendimus... qui enim sana men-
tis est, offensam Dei magis timet, quam ullum
aliud malum.* Homil. 5. in c. 2. ad Rom. in mor-
ali: *Qui sensu ac mente praeditus est, is certe ge-
bennae poenam tolerare malit, quam adverso Deo
stare... Nam Dei offensus nullo non supplicio gra-
vior est. At nunc tam miserè animi affectuque sa-
mus, ut nisi gebennae timor esset, ne propositum
quidem nobis sit bono aliquo opere desungi. Qua-
propter si nullam aliam ob causam, certe ob hanc
unam gebennae digni sumus, quod videlicet plus ge-
bennam, quam ipsum Christum timemus... Qui
si Christum sic amaremus, ut amare certe oportet,
judicaretur utique amari offensorem gebennae gra-
viorum. Quandoquidem autem amore nullo capi-
mur, certe supplicis huius magnitudo quanta sit ne-
scimus... Et quid tandem est quod Deus non fece-
rit, ut à nobis ipse amaretur?... Sed tamen nihil
horum nos illi conciliavit. At ne sic quidem nos
ille deservit, sed persistit quae gebennam minitans,
quae calorum regnum promittens, ut vel hanc de-
mum ratione ad se nos thocet. Nos autem, adhuc
velut stupidi facti, nullam erga illum affectum ex-
hibemus. Quid hanc feritate deterius? Et post pau-
ca: *Sunt omnia propter Christum agenda, non prop-
ter mercedem. Ob hoc & gebennam comminatus est,
& calorum regnum promisit, ut à nobis ametur.
Amemus ergo illum, &c.**

1735 Hieronymus in Ps. 118. veram poenitentiam de-
scriptam censet his Psalmistae verbis: *Exivit aqua-
rum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt
legem tuam, ut intelligas (inquit) nisi hoc Psal-
mistae exemplo veram poenitentiam egeris, tibi fa-
cile non dimitti que gesseris.* Porro causalis ista:
quia non custodisti legem tuam; significat viri istius
sancti poenitentiam ex Dei, seu divinae legis amore
processisse. Quod & amplius declarat verus, qui
pauid ante praecessit: *Dilexi mandata tua, super*

aurum & ropazion. Propterea (nota causalem)
ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam
iniquam odio habui. Nec dubium (ex Hierony-
mi mente) ex motivo isto poenitentiam debere pro-
cedere, qui in cap. 16. prima ad Cor. & in cap. 3.
ad Galat. docet omnia opera nostra facienda cha-
ritatis gratia, sive non propter metum, ut Iudas,
sed propter charitatem, ut posteriori loco loquitur.
Et rationem dat in c. 8. ad Rom. ad illa ver-
ba, non accepisti spiritum servitutis, sicut Iudas:
timere enim servorum est, diligere filiorum... Mi-
ergo qui operari charitatis voluntate volebant, ti-
moris necessitate cogantur. Nos vero, Christiani,
(qui accepimus spiritum adoptionis filiorum Dei)
omnia voluntarie, voluntate charitatis, operemur,
ut filios nos esse probemus, non servos timoris.

Augustini pro asserta divini amoris necessitate
innumera sunt testimonia. Quod enim nec sola
poenae formido, nec attritio sine dilectione iusti-
ficiat ad peccatoris justificationem, manifeste do-
cet omnibus locis (to. i. videndis, ubi de volunta-
rio ex timore) quibus asserit, quod sola poenae for-
mido poenitens excludere nequeat omnem peccan-
di voluntatem. Quibus etiam docet, quod sine
charitate nullus est bona voluntas, imò quod bo-
na voluntas (sine qua nemo iustificatur) ipsa est
charitas, prout dicit l. 2. ad Bonif. c. 9. l. de grat.
Chr. c. 21. & asibi sapit. Quodque omnibonum;
ut omni ex parte sit bonum, nullaque ex parte
defectuofum, procedere debeat ex charitate (ge-
neraliter utique dicta) per eamque in Deum refer-
ri, ita ut quidquid se peccaverit homo facere bene, si
fuit sine charitate, nullo modo fiat bene, prout asserit
l. de grat. & lib. arb. c. 18. Ex his namque om-
nibus aperte conficitur, poenitentiam debitis om-
nibus circumstantiis ornatam (qualis ad iustifica-
tionem requiritur) procedere non posse ex solo
timore, imò procedere debere ex charitate. Unde
serm. 23. in Ps. 118. si non diligendo (inquit) ipsa
facimus, nulla est iustificatio; quia nec impleto
mandati de poenitentia. Quippe mandatum, si sit
timore poenae, non amore iustitiae, serviliter fit, non
liberaliter. Et id: non fit ut oportet ad iustifica-
tionem. Non enim fructus est bonus, qui de cha-
ritatis radice non surgit. L. de spir. & lit. c. 14. Nec
peccator tunc verè odit & timet peccare. Qui pec-
cator tunc verè timet peccare, si ejus amore non
peccet. Nam qui gebennam metuit, non peccare me-
tuit, sed ardeat. Ille autem peccare metuit, qui
peccatum ipsum propter se, sicut gebennam odit...
Tantum quippe peccatum odit, quantum iustitiam
diligit. Quod non poterit lege servare per litteram,
sed spiritu sanante per gratiam (id est divini amo-
ris infusionem; sic enim gratiam passim definit
Augustinus) epist. 145. affas. 1.44. ad Anaslaf. Un-
de serm. 9. de 10. Chord. frequenter repetit, quod
timore poenae operari, non Dei amore, veteris
hominis est, seu Judaei; non novi, seu Christia-
ni. Et id poenitentiae ex spiritu timoris, non amo-
ris, non sufficit ad justificationem. Quia, ut ait
in Sententiis à D. Prospero ex Augustino relatis
Sent. 172. nihil prodest spiritus timoris, ubi non
est spiritus charitatis. Teneamus ergo charitatem,
sine qua, & cum Sacramento, & cum fide nihil
sumus. L. 2. contra Petil. c. 77. Eum verò bapti-
smus sine charitate nihil prodest. Tr. 6. in Joan.
Nec baptismum sanguinis, nec utique martyrium,
nec saeculi contemptum, nec elemosinarum largi-
tionem sine charitatis officio quaquam proficere posse
ex Apostolo 1. Cor. 13. docet serm. 53. de temp.
Qui licet Augustini non sit, sed veteris alterius Pa-
tris, gravis & pli; Augustini tamen sententia con-
cinit, qui enarrat in Ps. 121. Fortis (inquit) res
est dilectio... Si in illa non fuerimus, nihil pro-
dest quidquid aliud habuerimus. Si lingua bonitatem
loquar (dicit Apostolus) & Angelorum, charitatem

autem non habeam, factus sum quasi aramentum sonans, aut cymbalum tinniens. Adjungit aliud magnum: quod si distribuero omnem substantiam meam, & si tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest. Cetera dona, dona Dei sunt (ait ferm. 1. in Pf. 103.) sed bonis & malis communia... Munus Sacramentorum in Baptismo, in Eucharistia, in ceteris sanctis Sacramentis, quale minus est? Hoc minus adeptus est & Simon Magus... Non ergo se factent, qui forte sine charitate habuerint hoc munus Dei sanctum... Quia si habeam omnem prophetiam, charitatem autem non habeam, nihil sum... Hanc nobiscum non communicant mali. Ubi loquitur de charitate sub præceptum cadente (sequitur enim: ergo præceptum charitatis super celos) quod profectio de charitate est actuali, non de sola habituali. Similiter ferm. 50. de verb. Dom. ecce venitur ad sanguinis effusionem, id est martyrium... Et tamen nihil prodest, quia charitas deest. Adde charitatem, prosumus omnia; detrabe charitatem, nihil profunt cetera. In toto autem sermone illo loquitur de charitate in actu, sive de charitate amante, diligente, &c. Et l. 15. de Trinit. c. 18. Charitas... sola dividit inter filios Regis æterni, & filios perditionis æternæ. Et addit: non transferri à sinistra ad dexteram nisi cum quem Spiritus sanctus Dei & proximi facit amatorem. Et tr. 5. in epist. Joan. filios Dei discernit sola dilectione & charitate à filiis diaboli. Et ferm. 43. de verb. Dom. c. 7. necnon ferm. 13. de verb. Apost. c. 13. Qui adducit idem bene agit, quia peccatum times, Deum non amat, & nondum est inter filios. Quia in Pf. 79. mortuos vocat qui non Deum gratis colunt, quia ipse bonus est. Lib. de patient. c. 12. Quid est homo utens... propriam voluntatem, antequam... diligat Deum, nisi impius & impius? L. de catech. rud. c. 22. dicit Deum gratis, id est charitate colendum, ut hinc fecit etiam (in qua sumus ab adventu Christi) mens humana renovetur ad imaginem Dei, quod fit per justificationem. Et c. 27. Colatis & diligatis Deum gratis... ut per Christum... reconciliemur Deo. Enimvero peccator non reconciliatur Deo nec justificatur, nisi ex sermo peccati faciat se servum iustitiæ, prout ex Rom. 6. probat Aug. epist. 144. & ferm. 17. de verb. Apost. Iustitiæ autem ut oportet servus non efficitur, nisi charitate, juxta illud eisdem lib. 83. qq. 9. 36. iustitia non serviliter, sed liberaliter servandam est, id est (inquit) charitate potius quam timore. Unde pœnitentes alloquens ferm. 7. de temp. Vos modo (inquit) satis debetis amare Deum, & à timore jam ad dilectionem transire: quia sic legitur in Evangelio: cui multum dimittitur, multum diligit. Hoc (inquam) dicit ad pœnitentes ad Sacramentum sese disponentes.

Cyrillus Alexandrinus homil. 8. de festo Paschali: Qui iniustitiam odit (prout odisse debet, qui quis veraciter pœnitet) ille verè diligit, ac totam quoad hoc legem implet. Plenitudo signidem omnium, que in lege præcipiuntur, abs studio colende charitatis efficitur.

1737 Petrus Chrysologus ferm. 94. Audistis quemadmodum celestis Conditor totum debitum charitate compensat, & ad incrementum totius tenoris amoris solius exigit & requirit iustitiam. Plecendus debitor, qui dilectione sola suam negligit redimere cautionem. Vis scire, homo, quid Deo debeas? Quod factus es, Dei creditum est. Quod es rationis capax, Dei factus est. Quod discretionem boni malivè possides, accepisti. Et quod vivendi normam accepisti, per cyrographum legis stipulanti Deo spondidisti te Deo, non potes diffiteri. Sed dum te per vitia carnis in lutum, instar suis, demergis, & quadruplum more vivens, quod præditus es ratione privaris, & in gurgite criminum, boni malivè perditâ Tom. III.

discretionem, confundis, & divinæ legis seblantiam dissipas, mundanâ voluptate captivus, factus es gloriosi tenoris debitor lucuosus. Cui deficientibus virtutum lucris, criminum multiplicatur usura. Sed licet in hac re cecideris, vide ne desperes. Homo, remansit tibi, unde pissimo satisfacias Creditori. Absolve vis? Ama. Charitas cooperiet multitudinem peccatorum... Ama ergo homo Deum, & ama totus, ut possit omnia sine labore vincere peccata... quia dilectio delet & abluat omnia peccata.

Prosper epigrammate 43. Nullus enim est insons 1738
sola formidine pœne, qui iustum & sanctum non amat imperium. Sententiâ 172. supra relatâ: Nihil prodest spiritus timoris, ubi non est spiritus charitatis. Sentent. 257. Non fructus bonus est, qui non de charitatis radice procedit.

Leo Magnus ferm. 7. de jejuniis septimi mensis: Cum dicatur, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & diliges proximum tuum sicut teipsum... sancta est sub hujus gemina charitatis edicto utriusque copula Testamenti, ut sine istarum connexionem virtutum, NEC LEX INVENIATUR QUEMPIAM JUSTIFICARE, NEC GRATIA.

Sæculo sexto.

FULGENTIUS, CASARIUS, CASSIODORUS.

S. Fulgentius l. 2. de remiss. pecc. c. 5. Rex Sâul 1740
perterritus, peccatum suum confessus est, non tamen est indulgentiam consecutus... illa enim peccati confessio ex timore fuit supplicii, non ex horrore peccati. L. de Incarn. c. 20. Quomodo hi poterunt esse iusti apud Deum, qui sic in moribus atque operibus bonitatis aliquid servant, ut hoc ad finem Christianæ fidei charitatisque non referant?

Casarius Arelat. ferm. 112. in Append. Aug. 1741

Qui in agro cordis sui qualemcumque stirpem cupiditatis inspexerit... exstirpet cupiditatem, & plantet charitatem: quamvis hoc facere noluerit, fructus bonos adferre non poterit. Et cum fructus bonos non adulerit, dicit de ipso Christus: arbor que non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et ibidem ferm. 269. In tantum reliqua opera sine charitate nihil profunt, ut liberâ voce clamat Apostolus: "si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest." Et rursum: Amate ergo, & tenete charitatem... sine qua nullus unquam Deum videbit, nullus proinde iustificabitur. Et ferm. 270. Bona voluntas ipsa est charitas. Totum habet, qui bonam voluntatem habet. Ipsa est que potest iustificare, si cetera non sint. Si autem sola desit, nihil prodest quicquid habitum fuerit... Cetera omnia nihil profunt, si sola charitas desit.

Cassiodorus in Psal. 110. Iudicii metus, janua est conversionis, modo accedat discretio dilectionis.

Sæculo septimo.

GREGORIUS MAGNUS, ISIDORUS, JULIANUS POMERUS, ELIGIUS, S. GERTRUDIS.

Gregorius Magnus sub initium sæculi VII. anno 604. mortuus, l. 1. Moral. c. 27. Sancta Ec-

clesia simplicitatis suæ & rectitudinis regulas timore inchoat, sed charitate consummat. Cui tunc funditus est a malo recedere, cum ex amore Dei cœperit jam nolle peccare. Cum vero timore adducit bene agit, à malo penitus non recessit. Lib. 10. c. 22. Elitæus cum baculo puerum mittens, extincto filio Sunamitis vitam minime reddidit... Ipse autem per semetipsum veniens, & super cadaver humiliter se sternerens... super mortuum septies oscitavit: quia per apertionem divini muneris, gratie septiformis spiritus in peccati morte jacentibus aspirat. Moxque vivens erigitur: Quia is quem terroris virga succitare non potuit, per amoris spiritum puer ad vitam rediit... Nam tunc solum Deo vera obsequia reddimus, cum eum propter a-

moris fiducia non timemus; cum nos ad bona opera affectus, non metus dirigat. . . . Quia verè obsequia Deo non reddimus, si ex timore mandatis illius, & non potius ex amore servimus. Et l. 11. c. 22. In conspectu tuo justus esse non valet, qui tibi, non per dilectionem, sed per formidinem servit. Homil. 35. in Evang. explicans verba illa Psalmi 50. Sacrificium Deo spiritus contribulatus: hoc solum Deus sacrificium accipit, quod ante ejus oculos, in altari boni operis, flamma charitatis accendit. Et lib. 2. in c. 3. primi Reg. interiorem hominem in Sacramento Pœnitentiæ docet non renovari nisi per amorem iustitiæ, & affectionem charitatis: Nihil ei prodest quod pœnitendo compungitur, nec quod flendo confitetur, si inemendatâ & incorrectâ interiori palchritudine bonæ voluntatis, luce Dei imaginis nequaquam radiare cognoscitur. Imago enim & similitudo Dei est inclyto odio malum odire, & amore perfectò Deum diligere. Unde & Propheta. . . se. . . renovatum considerans ait: iniquos odio habui, legem autem tuam dilexi. Qui ergo de domo reprobî per confessionem venit. . . curet omnino necesse est, ut. . . sumpto splendore bonæ voluntatis, perfectè oderit malum quod fecit, & bonum integro amore diligat, quod neglexit. . . . Conversio itaque peccatoris vera tunc est, cum ad Creatoris nostri beneplacitum iterque noster homo reducitur; cum & caro nostra per inquisitionis odium cohibetur à perpetratiōe facinoris, & per amorem iustitiæ mens se extendit ad intentionem bonæ operationis. . . . Vis autem conversionis affectio charitatis cordi infuse virtute Spiritûs sancti. . . . Qui ut se menti infuderit, etiam proximi in peccatorum & astutorum odia, & in virtutum amorem ineffabiliter excitat. . . . In vita igitur exitu hi solum salubriter respiciant, qui & per internam visitationem perfectè bona diligunt, & mala oderunt que amaverant. Qui tamen. . . post mortem purgatoriâ pœnâ peccati ad vitam transeunt; si ad delenda peccata sufficientem vim amoris nequaquam habuerant. Et l. 6. in cap. 15. lib. 1. Reg. Qui corde non convertitur, quid prodest ei si peccata confiteatur? . . . Unde & salubriter confiteri volentibus Scriptura insinuat, dicens: "Corde creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem." Quid est corde credere ad iustitiam, nisi voluntatem dirigere ad fidem per dilectionem operantem? Cum ergo quis cordis intentionem ad iustitiam per amorem dirigit, per initium bonæ voluntatis fructum habet bonæ conversionis. Hic certè jam ad salutem confitetur.

1743 Ildorus Hispanensis l. 2. Sent. c. 8. Necesse est omni converso, ut post timorem confingere ad charitatem debeat, quasi filius, ne semper sub timore jaceat quasi servus. Tunc enim amorem nostræ conversionis offendimus, si Deum ut Patrem diligimus, quem prius servili mente verè ut Dominum formidabamus. Et lib. 2. de sum. bono c. 21. Qui amore charitatis Dei non peccat, horrescit omne malum, amplectendo iustitiæ bonum; nec eum delectat peccatum, etiam si sceleris impunitas promittatur. Qui verò solâ pœnâ supplicii in se vitia reprimit, quamvis non expleat opus peccati, vivit tamen in eo voluntas peccandi.

1744 Julianus Pomerius l. 3. vit. contempl. c. 13. Charitas est, sine qua nullus Deo placuit. Eligius homil. 4. in Cœna Dom. à pœnitentibus, ut absolvantur, postulat, ut ad Deum ex toto corde convertantur. Quod sine amore Dei ex toto corde fieri non posse, constat ex dictis cap. 145.

1745 S. Gertrudis l. 3. insinuat. div. piet. c. 30. §. 20. refert (apud Ludov. Blosium Monil. spirit. c. 1.) quod cum audisset in concione, neminem posse salutem consequi, nisi saltem tantillam veræ charitatis beat, ut ex amore Dei pœniteat, abstineatque à

peccatis (istam ergo doctrinam sæculo septimo facti Concionatores prædicabant, & sancta virgo Gertrudis cordi suo infixit, Christusque approbavit, sequitur enim) ipsa apud se cogitabat, plurimos migrare ex hac vita, qui videntur pœnitere, magis timore gehennæ, quàm Dei amore. Cui cogitationi Christus respondit, quod aliquibus sibi devotis in agonia se exhiberet adèc amabilem, ut ex amore ipsius tunc pœniterent, ac per talem pœnitentiâ apri redderentur ad salutem consequendam. Aliàs utique perituri.

Sæculo octavo.

V. BEDA, ET GRAVIS AUTHOR LIBRI DE VERA ET FALSA PœNITENTIA.

V. Beda in scintillis, & alibi plura habet, 1746 quibus omnia propter Deum faciendâ afferit, uti to. 1. vidimus. Per consequens ipsa quoque pœnitentiâ, secundum ipsum, haud dubiè propter Deum faciendâ est.

Authorem libri de vera & falsa pœnitentiâ hoc circiter sæculo idèd refero, quia quis sit, & quo sæculo vixerit, ignoratur. Liber tamen ille tanti habitus fuit, ut sub Augustini nomine (tametsi Augustini non esse jam eruditi conveniant) sæculo XII. citatus fuerit à Petro Blesensi, ac deinde à Vincentio Bellocacensi, & à S. Thoma. Imò, sub eodem nomine in Decreto relatus fuit à Gratiano, & in Sententiis à Magistro. In eoque libro c. 17. Author sic loquitur. Scriptura est, sine charitate neminem salvum esse. Non itaque in solo timore vivit homo. Quem ergo serò pœnitent, oportet non solum timere Deum iudicem, sed & iustum diligere. Non timeatur pro pœnâ, sed diligatur pro gloria. Credo quod ille qui dixit, quicumque horâ peccator ingemuerit, & contritus fuerit, vitâ vivet: dixit conversum, non tantum veram vivere. . . . Convertitur, qui totus & omnino vertitur; qui jam non tantum pœnas non timet, sed ad bonum Dominum se junctum tendere.

Sæculo nono.

JONAS EPISCOPUS AURELIANENSIS HAIMO. Episcopus ille doctissimus in Opusculo de Reformatione c. 9. post multa encomia charitatis (quam vocat deus Christi-anitatis, totinque fidei nostræ summam) sic habet: Mirabiliter pœnâ decipiuntur plerique, qui sine charitate, aut Deo placere, aut ad eum posse se putant pervenire.

Eodem sæculo Haimo Com. in Conf. c. 1. Nullus (inquit) rectus est, nisi qui te, Deus, diligit. Sæculo decimo.

RADULPHUS FLAVIACENSIS.

Hunc aliqui sæculo decimo, alii duodecimo floruisse existimant. Quidquid de eo sit, lib. 12. in Levit. c. 1. probat ex suscitatione Lazari, peccatores per contritionem prius mundari, quam per Sacerdotum ministerium à peccatis solvantur. Quod nec ipse, nec alius unquam dixit, nisi de contritione ex amore Dei super omnia procedente.

Sæculo undecimo.

S. BURCHARDUS, ET S. ANSELMUS.

S. Burchardus l. 19. c. 32. ex Augustino sic 1749 habet: Multi sunt pœnitentiæ fructus, per quos ad expiationem criminum pervenitur. Non enim tantum simpliciter pœnitentiæ nomini salus æterna promittitur. . . . Propter illum nudum gemitum, & propter illud nudum nomen pœnitentiæ nullus salvabitur; sed per veram confessionem. . . . & per charitatis affectum. . . . peccatorum moles subruitur. Idem habetur in Pœnitentiâ Rom. tit. 9. c. 13. & apud Iyonom Decretis p. 15. c. 48.

S. Anselmus ad illa verba Rom. 8. non acceptis 1750 spiritibus servitus servorum in timore, sic ait: Timor Judæorum servilis erat, quia per eum non tam iustitia dirigebatur, quàm pœnâ timebatur. Jam ergo nobis non in timorem datur spiritus, sed

in dilectionem, ut non servi, sed filii simus. Qui autem adhuc idcirco bene agit, quia peccatum timet, & Deum non amat, nondum est inter filios; nondum proinde inter iustos. Et in cap. 3. Qui timore supplicii, non amore sanctitatis observabat legem, utique mallem non esse quod timeat, ut impune legem et preterite liceret. At propterea licet ipsam legem adhibere impleret, & in oculis hominum iustus appareret; in oculis tamen internis inspecturis erat infusus. Quia quod foris in opere demonstrabat, intus in voluntate non habebat.

Sæculo duodecimo.

GOFFRIDUS ABBAS, S. BERNARDUS, S. AELREDUS, PETRUS BLESENSIS, RADULFUS ARDENS, HUGO DE S. VICTORE, RICHARDUS DE S. VICTORE.

1751 Goffridus Abbas Vindocinensis serm. 4. Nemo unquam post perpetratum vel semel criminale peccatum, sicut sibi utilem confessionem, seu poenitentiam credat, quam spiritus contritum, cor contritum & humiliatum non præcedit. Quia ubi non est vera cordis contritio, non sequitur plena remissio. Dolorem autem ex solo gehennæ metu nullus Sanctorum veram cordis contritionem dixit; nec ulla apud ipsos attritionis mentio invenitur. Attritionis quippe nomen Scripturis & Patribus innotuitum est, sicut Estius in 4. dist. 10. §. 9.

Radulfus Ardens, Hugo de S. Victore, & Richardus de S. Victore, divini amoris necessitatem in Sacramento Pœnitentiæ tam certò affererunt, ut pro opinione contritionem perfectam requirentem referri soleant.

1752 S. Bernardus epist. 11. ad Carthuf. Est qui timet, & qui cupit (sive qui consistit Domino, quoniam sibi bonus est, ut ante dixit) utriusque pro se agunt. Sola quæ in Christo est charitas non querit quæ sua sunt. Quamobrem puto de illa dictam: Lex Domini immaculata, convertens animas quod videlicet sola sit, quæ amat amorem sui, & mandata, aversere possit animum, & in Deum dirigere. Nec timor quippe, nec amor privatus convertunt animum. Mutant interdum vultum vel actus: affectum nunquam. Sit itaque sermo sua lex timor... Sit mercenario sua cupiditas. Sed harum nulla, aut sine macula est, aut animas convertere potest. Caritas verò convertit animas, quas facit & voluntarias.

Et ne putes Mellissimum Doctorem id dumtaxat asserere de timore & cupiditate temporalium: serm. de Cant. Ezech. Audi (inquit) vocem Filii: Domine salvum me fac. Quare hoc? Fortè ne ardeat in inferno? Fortè ne fraudetur premio? Non inquit, sed Psalmos nostros cantabis, in cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini. Non, inquit, quero salutem, ut penas vitæ, aut in celo regnem, sed ut te in æternum... laudem... Servus dicit: Vadam ad portas inferi. Mercenarius: Non videbo Dominum. Deum in terra viventium. Filius: Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini... Et qui timet ire ad portas inferi, & qui Deum cupit videre propter quietem suam, uterque profectò querit quæ sua sunt. Atqui nec timor, nec amor, querens quæ sua sunt, convertit animas, ut ante dixit. Quia nimirum anima tunc solum convertitur, cum odit peccatum, quod ante amabat. Quis enim veraciter poenitet, culpam odit, ait Doctor Mellissimus tr. de gradib. humil. grad. 9. Solum verò ille culpam propriè odit, qui eam propter se, non propter gehennam dumtaxat odit. Sicut enim propriè non amatur, quod propter se non amatur; ita propriè odio non habetur, quod propter se odio non habetur. Unde serm. de tripl. cohærent. vinc. dicit, quod ille quem timor Dei ligat... ad memoriam gehennarum tormentorum... peccare non metuit, sed ardere.

Propterea in l. de diligendo Deo dicit, Deum, cum ad te revocare vellet hominem lapsum, nec gehennæ comminatione, nec vitæ æternæ promissione profecisse, donec Verbi Incarnatione cum sui amatorem efficeret.

Propterea etiam serm. 5. in Octava Pasch. Sola (inquit) charitas castificat animum, sola purgat intentionem. Epist. 258. Nihil prodest spiritus timoris, ubi non est spiritus charitatis. Serm. 2. in festo S. Michaelis: Perire necesse hominem, qui charitatem non habet, etiamsi traderis corpus suum, ita ut ardeat. Opusc. de charitate c. 4. Quædam sunt obsequia placentiæ & placentiæ, se in charitate fiunt. At sine charitate nihil profunt. Hæc enim est virtus, in qua nec minimum opus rejicitur; sine qua nec maximum acceptatur. Et ad illa verba Cant. rectè diligunt te; fides, etiam recta, non facit hominem rectum, nisi operetur ex dilectione. Et rectus esse non potest, nisi qui Deum diligit. Author libri de modo vivendi ad sorcorum, apud eundem Bernardum.

S. Aelredus in spec. charit. c. 8. de charitatis agens præcepto: Saluberrimè (inquit) nobis indicatur ihesus unius præcepti compendium, in quo & veteris hominis exspoliatio, & mentis renovatio, & divine imaginis consistit reformatio; sine quo proinde non fit peccatorum remissio.

Petrus Blefensis l. de Confess. Sacram. Nemo de momentanea contritione, & affluentia lacrymarum presumat... nulla affectio pia meritoria est ad salutem, nisi ex Christi dilectione procedat.

Sæculo decimo tertio.

CÆSARIUS HEISTERBACHENSIS, INNOCENTIUS III. B. ALBERTUS MAGNUS, S. THOMAS, S. BONAVENTURA, S. RAYMUNDUS DE PENNAFORT.

Cæsarius Heisterbachensem, Innocentium III. S. Bonaventuram & S. Raymundum de Pennafort c. 140. exhibuimus §. 3. & c. 141. §. 2. Et quamvis S. Bonaventura, & S. Raymundus (cum aliis magnis Theologis, ibidem denso agmine laudatis) requisierint contritionem perfectam, seu justificantem, qualem nos haud requirimus, non idcirco magni ponderis esse desinunt testimonium ipsorum, & maxime testimonium S. Raymundi, quandoquidem in iudicio quod de ipso in Sanctorum numerum referendo delegati ad id Præfules tempore Clementis VII. tulerunt, Summam ipsius mirum in modum extulerunt, prout n. 1493. vidimus. Quod iudicium credibile non est Romæ prolatum iri, post Concilium Tridentinum, si quid Raymundi Summa isti Concilio contrarium exhiberet, maxime cum doctrinæ ipsius bonitas una fuerit ex causis, propter quas ipsius in Sanctorum numerum relatio facta fuit. Sanctum etiam Bonaventuram similibus de causis Sixtus V. retulit in numerum Sanctorum Ecclesiæ Doctorum.

Parè perspicuitate S. Thomas benevoli amoris Dei, seu charitatis generaliter dictæ necessitatem ad peccatoris justificationem asseruit, uti manifestum faciunt testimonia ipsius, meridiana luce clariora, quæ capite illo 141. §. 3. exhibuimus. Et Junior quidem, dum in Sententiis scripsit, perfectam & ipse contritionem, seu justificantem postulavit, prout videre est Supplem. q. 10. a. 5. ubi dicit, quod Confessio operatur præsupposita contritione, quæ culpam delet, & sic Confessio directè ordinatur ad dimissionem poenæ, quæ quidem facit ex drubescencia quam habet, & ex vi clavium, quibus se consistens subicit. Et in Opusculo, quo Orationem Dominicam exponit, apertè declarat, contritione culpas remitti, poenæque æternæ mutari in temporalem, quæ deinde absolute remittitur: In peccato (inquit ad petitionem quintam) sunt duo, scilicet culpa quæ offenditur Deus, & poenæ.

Et poena, quae debetur pro culpa. Sed culpa remittitur in contritione. . . Et poena aeterna commutatur in temporalem. . . Quando ergo confiteris, Sacerdos absolvit te de hac poena clavium virtute. Et istis locis S. Doctor convenit cum praecipuis sui temporis Doctoribus. Sed in Summa 3. p. q. 86. a. 3. requiritur ad rationem poenitentiae, ut displiceat peccatum, quia est contra Deum super omnia dilectum. Art. 6. de virtute clavium magnificentius scripsit, dicens, quod actus virtutis poenitentiae materialiter se habent in Sacramento Poenitentiae. . . quodque remissio culpe, in hoc Sacramento, est effectus poenitentiae principalis quidem ex virtute clavium, quam habent Ministri. . . Secundario autem ex vi actuum poenitentis, pertinentium ad virtutem poenitentiae. In Summa proinde cum antiquis Scholasticis benevolam Dei super omnia dilectionem ad justificationem sic requiritur, ut eam cum virtute clavium magnificentius quam ipsi conciliaverit, prout & nos conciliabimus infra. Angelicus proinde Doctor noster est per omnia, prout argumentis decem uberius demonstrat Illustrissimus Pater Le Drou in l. de contrit. & attrit. differt. 3. c. 6.

Saeculo decimo-quarto.

LUDOVICUS DE SAXONIA, TAULERUS, RUSBROECKIUS, BRADWARDINUS ARCHIEPISCOPUS CANTUARIENSIS.

1756 Ludovicus de Saxonia, Carthusianus, vitae sanctimoniam & doctrinam celebris, in vita Christi p. 1. c. 20. dicit, quod veram poenitentiam amor Dei & odium peccati facit. . . Ideo Augustinus dubitat de his, qui poenitent in extremis: quia tales videntur poenitere timore poenae, potius quam amore iustitiae. Et infra: Multi gemunt pro peccatis, non quod peccata eis displiceant propter Deum, sed propter poenam. Cujusmodi poenitentiam fructuosam non esse, declarat per antithesim immediate sequentem: fructuosa ergo contritio est, cum quis de peccato, quo Deum offendit, dolet, & inde turbatur, & gemit, quia iniquitas amore iustitiae ipsi displicet.

1757 Illustratissimus Doctor Joannes Taulerus in sit. c. 1. Peccator (inquit) amarum cordis contritione peccata sua desere. & cum vero dolore. . . coram Sacerdote loco Dei in Confessione se accusare. . . debet. Caterum dolor ille, sive contritio, non ex servili quodam timore, poenarum videlicet inferni. . . proveniat. Talis enim dolor nec unius quidem peccati meretur veniam. . . eo quod ex vero Dei amore, qui omnis vere contritionis causa est & origo, minime procedat, &c.

1758 Joannes Rusbroeckius, divinae addictus contemplationi (cujus sancta vita, pietatis imaginibus, in Monasterio Vallis Viridis prope Bruxellas descripta est) tract. de praecip. quibusdam virtutibus. c. 11. de dupl. contrit. Contritio aliqua. . . potius sese ad damnum suum, quam Dei offensam spectat. Itaque licet unus aliquis hujusmodi contritionis tantum habeat, quantum simul omnes creaturae habuerunt, non meretur tamen nec unius saltem peccati veniam: quippe quae ex charitate, quae omnis vere contritionis causa est, nequaquam proficiscitur. Reliqua ex ipso habes supra num. 1522. Bradwardinus pietate & eruditione celebris l. 1. de causa Dei c. 43. discretè requirit cum Magistro, & Scholasticis antiquis, contritionem amorosam & justificantem, tamquam dispositionem praeviam ad absolutionem; & nihilominus addit, quod licet peccata per infusionem gratiae deleantur ante Confessionem & absolutionem obtentam, tamen nisi peccator, habita facultate, postea confiteatur & absolvatur, revertuntur quodammodo, & noviter imputantur, imò & propter contemptum clavium aggravantur.

Saeculo decimo quinto.

S. VINCENTIUS FERRERIUS, S. BERNARDINUS SENENSIS, S. LAURENTIUS JUSTINIANUS, S. ANTONINUS, D. DIONYSIUS CARTHUSIANUS, S. CATHARINA SENENSIS.

S. Vincentius Ferrerius, sacri Praedicatorum Ordinis grande decus, dist. 157. de novem modis remissionis cum Sacramento, contritionem requirit, eamque ferm. feria tertia post remissionem a servili attritione distinguit, dicens quod debet esse dolor respectu Dei offensi. Alias, si homo haberet tantum dolorem de peccatis, quod feres, sed non propter Deum, attritio est, sed non contritio, quae non sufficit ad salvationem. V. de supra n. 1601.

S. Bernardinus Senensis, Seraphici Ordinis Minorum Luminare Magnum, to. 1. fer. 6. post Dom. 1. Quadrag. serm. 13. de contrit. c. 2. dicit, quod quis contritur principaliter propter timorem inferni, & non propter amorem Dei (Charitatis utique, uti paulo ante dixit) non est in statu salutis. Quia non dolet amore Dei, sed amore sui. Vide ipsum supra n. 1546. 1547. 1548.

S. Laurentius Justinianus, Venetiarum Patriarcha, l. 2. de spir. anim. resurc. Quamdiu quis metu temporalis supplicii, seu aeterni, serviliter vivit, a filiorum Dei segregatus est sorte. Quare? quia nondum est victor peccati, nec omnino liber à voluntate peccandi, prout ex verbis perspicuis ipsius ostendimus n. 1602.

S. Antonin. p. 4. tit. 14. c. 5. ante §. 1. multis ar. 1760 gumentis probat, poenitentiam esse debere ex amore Dei, & principaliter propter Dei offensam, non propter timorem inferni. Et alias non fore sufficientem, etiam cum Sacramento. Verba ipsius habes n. 1611.

D. Dionysius Carthusianus, sanctitatis & doctrinae laude insignis, formidolosa attritionis insufficientiam expressè docet in Sum. de fid. orthodox. a. 134. In fine 3. Sentent. Et in 4. dist. 14. & 20. Et in Dialog. de convers. peccat. Verbis ipsius similiter habes n. 1615. 1616. Praterca in de stricta via salutis a. 14. sub finem: Vera (inquit) contritio ex vera Dei dilectione procedit, atque ex odio culpe, atque effectu iustitiae. . . Qui salubriter confiteatur, & poenitet, oportet ut doleat de peccato, in quantum est peccatum, & Dei offensam, seu divinae sanctitatis & maiestatis inhonoratorem.

S. Catharina Senensis doct. divin. tr. 1. c. 1. in 1764 ducit Dominum, post allegata Apostoli verba, si languis hominum, &c. dicentem sibi: Satis ex hoc discursu perspicis, dilecta filia, omnino necessarium esse, quod ex motivo magna dilectionis fuerit vera contritio, seu dolor animae poenitentis. Et c. 31. Attende, quia nullo modo sufficit ambulare cum servili timore: quia purgare domum à spurcitiis peccati mortalis, non implendo eam virtutibus, in amore fundatis, & non tantum in timore, non sufficit ad vitam aeternam. Et c. 58. Attende diligenter ipsos, qui cum servili timore dereliquerunt mortalium peccatorum abominations, nisi surgant & procedant cum amore virtutum, iste servilis timor ad vitam aeternam exhibendam nullo modo sufficit. Amor vero, cum sancto timore bene sufficiens est. Similia habet tr. 3. c. 32.

Saeculo decimo sexto.

S. THOMAS VILLANOVANUS, S. CAROLUS BORROMAUS, VENERABILIS LUDOVICUS GRANATENSIS, ADRIANUS VI. PONTIFEX MAXIMUS, JOANNES FIRSCHERUS, EPISCOPUS ROPPENSI, DEINDE CARDINALIS, ET CHRISTI MARTYR.

S. Thomas Villanovanus serm. 1. in Domin. Pass. totus est noster; dicit enim: Contritio est dolor voluntariè assumptus pro peccatis. . . Non de damno, vel de poena, vel de turpitudine & vilitate peccati, sed dolendum est de peccato, prout offensa

ſenſa Dei eſt, ſic ut etiamſi... non eſſet infernus, nus judicium... tamen diſpliceret peccatum, quia Deus ſunt offenſus... Vera contritio ex amore Dei debet procedere, non ex timore, aut ex amore ſui...

1766 S. Carolus Borromeus in Inſtruct. de Sacram. Pœnit. Antequam Confeſſarius... abſolutionem tribuat pœnitenti, videbit an PROPTER DEUM veram peccatorum ſuorum contritionem habeat...

1767 Venerabilis Ludovicus Granatenſis, pietate, doctrinâ, humilitate (quâ primarias dignitates recuſavit) & vite ſanctiſſimâ inſignis, conc. 1. in feſto B. Mariæ Magdalena, ſic habet: Conſtat planè neminem ex inſuſo fieri juſtum, niſi is peccatum ſuper omnia deſeſſet, illudque ſupra omnia vitare conſtituat...

1768 Adrianus VI. in 4. q. 1. Pœnitentiã vera eſt dolor voluntarius de peccato propter Dei offenſam: quia ſiquis de peccato doleat propter penam, aut conſuetudinem cauſam, non eſt vera pœnitentiã. Vide ſuprà n. 1634.

1769 Glorioſi Martyris, Joannis Firſcheri, Epifcopi Reſſenſis, teſtimonium habes n. 1647.

S. FRANCISCUS SALESIUS, S. MARIA MAGDALENA DE PAZZIS, JOHANNES LANSEBERGIUS, LUDOVICUS BLOSIUS, CLEMENS X.

1770 S. Franciſcus Saleſius l. 2. de div. amor. c. 19. Pœnitentiã, quæ divinum amorem non excludit, quantumvis ad hoc ſive eo ſit, bona eſt & optanda pœnitentiã; ſed imperfecta, & quæ ſalutem nobis dare non poteſt, donec ad amorem proceſſerit, cumque ipſo commixta. Ita ut, ſicut Magnus Apoſtolus dixit, ſi corpus ſuum traderet, & dimitteret pauperibus omnes facultates ſuas, non haberet autem charitatem, id ſibi prodeſt nihil: ita verè affirmare poſſumus, tametsi pœnitentiã noſtra tanta eſſet, ut in lacrymas oculi noſtri reſolverentur, & dolore corda noſtra colliqueſcerent, niſi ſanctum Dei amorem habeamus, id totum nobis ad ſalutem ſempiternam nihil proficeret.

1771 Extatica Virgo S. Mariæ Magdalena de Pazziſ, divina. Intelligit. lib. 6. c. 7. Ego ſcio, & Verbum, quòd anime dolor de tuis offenſis vixi non poſſit, niſi ab amore erga te. Et lib. 3. cap. 20. Diligitur Deus, vel timore paupæ, vel gloriæ amore. Atque ex his nullus eſt verus & purus amor... Qui timore Deum diligit, filii hereditatem ab eo habere haud eſt dignus (nec proinde gratiam, quæ jus dat ad filii hereditatem); qui autem verè amant, hanc hereditatem mereantur habere.

1772 Joannes Lanſbergius, magnæ pietatis, & vitæ ſpirituâlis laude clariffimus, in piſſimis Exegeſibus ſuis ſuper Epiftoſas & Evangelia, Exegeſi in Feſto Converſ. S. Pauli lit. P. Peccatori converſio neceſſaria eſt... Neceſſe eſt ut relictis crea-

turis revertatur ad Creatorem... Quid igitur agendum converti volentibus?... Amorem de peccatis commiſſis contritionem & dolorem aſſument... Hic dolor non eſt ſine charitate.

Exeg. in Feſto S. Agnet. alludens ad parabolam Virginum cum lampadibus: Qui pœnitentiã ad mortem differunt, vix rectè pœnitere credendi ſunt... Pœnitent quidem, ſed metu mortis damnationisque, non odio peccati... Hiſi igitur... regni celorum clauſa eſt janua... Quia opera ſine charitate facta non ſolent: quandoquidem ſola fides, quæ per dilectionem operatur, fulgebis. Non igitur in huiusmodi lampadibus eſt oleum.

Exeg. in Feſto S. Mariæ Magdal. ad illa verba: remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum: hoc loco Dominus remiſſionem peccatorum charitati aſſignat, ne quis putet, fidem ſolam (addo ego vel timorem, ſeu ex timore dolorem) ad obtinendam veniam ſufficere... Sine charitate impoſſibile eſt placere Deo. Charitatem Magnus Baſilius Chriſtiani hominis quaſi peculiare quoddam inſigne vocat, atque (ut idem ait) neceſſarium... Charitas erga Deum requiritur... Denique, ut idem Author eſt, qui charitatem non habet, cum divini gratiã carere.

Exeg. in Feſto S. Matthæi: Qui ſolo ductus timore ſervilis, Deo obtemperat, & famulatur... etiamſi ſolus agat, & patitur omnia, quæ mortales nunquam egerint, & paſſi ſint, quàmvis ſolo timore ſervili ductus, nihil illi omnibus meretur.

Exeg. in Feſto S. Joan. Apolt. lit. A. Timor ſervilis, quo quis peccare cavet, ſolo timore retractus, non virtutis, neque Dei amore, ad ſalutem non ſufficit, nec aliter laudatur, niſi quòd ad converſionem aliquo modo diſponit, & ad vitanda aſſueſcit peccata. Stat enim hic timor cum mortali peccato.

Ludovicus Bloſius, Abbas & Reformator Lanſtenſis, Author piſſimus, laudatiſſimique, in Cant. vit. ſpirit. c. 2. Nemo ad ſalutem pervenit, qui non tantillum charitatis habet, ut ex amore Dei, ſaltem in extremo vita poſitis, pœnitentiã agat, averſeturque peccata. Et ræd miſericordiſſimus, hominumque amantiſſimus Deus (juxta revelationem S. Gertrudi factam, ut ſuprà num. 1745.) ſepe ſe adeo benignum & amabilem, etiam deſperatiſſimis peccatoribus (quos alicujus virtutis merito inſignitos eſſe cognoſcit) ut illi ex intimis præcordiis doleant, quòd offenderint tantum Conditorum atque Redemptorem. Per quam nimirum pœnitentiã apertè redduntur ad ſalutem conſequendam. Et infra: Tibi quidem promittitur peccatorum remiſſio, ſi, etiam in extremo vita articulo poſitus, verè ex amore Dei, magis quàm metu ſupplicii pœnitentiã egeris. Ex Taulero: Magna indignatio, ac diſplicitia erga noſtor, enim... amorosa, ad Deum converſione... vera pœnitentiã eſt. Et iterum ex Lanſbergio: Dole quia peccaſti, quia me offendiſti.

Et in facello anime c. 14. ex Taulero & Rubrockio, poſt explicatam perfectam contritionem & etiam in imperfecta requirit veram ad Deum confidentiam & amorem, tamquam actus neceſſarios ad veram pœnitentiã.

Et in eo qui non ſatis, id eſt qui non perfectè dolet, voluntatem exigit plus dolendi, magis ob honorem Dei, quàm propter damnatum noſtorum.

Et in Margarita ſpirit. p. 3. ſub ſinem: Peccatori pœnitenti omnia peccata remiſſio, etiamſi tu eſſent, quot omnes ſimul homines commiſiſſent, ſi tamen ex animo pœniteat, purè ad gloriam Dei, & ob id poſſimum diſpliceant illi ſua iniquitates, quòd tibi eas diſplicere intellexit.

Et in Monili ſpirit. c. 1. Virgo Maria dicitur...

Brigitta (l. 2. revelat. c. 23.) *Quantumcumque homo peccet, si toto corde cum vera emendatione & charitate ad me confugerit, statim parata sum recipere poenitentem.*

Et in Instruct. vit. ascet. divis. 6. *Bonum est nos vel per timorem servilem à vitiis abstinere; ita tamen ut ibi non permaneamus, sed inde ad timorem liberalem, seu filialem transeamus.* Per quem (prout immediatè præmisit) *metuimus peccare, ne benignissimum Dominum Deum nostrum offendamus, ejuque perdamus gratiam, & familiaritatis benevolentiam.*

1774 Denique S. D. N. Clemens X. Deputatis Lovanienfibus declaravit, *in ea se esse sententia, quod requiratur aliquis amor Dei propter se in Sacramento Poenitentia, prout mihi iustificatus est eximius P. Farvacques S. Theologiae Doctor Lovanienfis, Ordinis Eremitarum S. Augustini (qui eruditissimis opusculis suis hac de re editis tam gloriosam de adversantibus sibi victoriam Eruditorum omnium iudicio reportavit) in litteris ad me datis 17. Junii 1671.*

CAPUT CL.

Nullam veri speciem, neq. probabilitatem habent ea quæ Pinterellus, Abellius, Slaughterus aliique asserunt de formidolose attritionis sufficientia vel à Tridentino definita, vel verbis ad hoc perspicuis declarata, ut mens ipsius pro illa sufficientia sit perspicua.

1775 Hoc posterius frequenter asserunt in Thefis suis Jesuitæ Lovanienfes, Duacenses, Angio-Leodienses, &c. quos inter Slaughterus in Thefi de die 9. Julii 1690. *Ut indubitatum (inquit) statimus non requiri perfectam illam, id est amorosam (quam requirimus) contritionem, que utique amore Dei includat appetitivè summum... Sufficit attritio, etiam cognita... Hac est perspicua mens Tridentini.* Illud verò prius Pinterellus asserit in lib. de sufficientia attritionis, aens, quod *vix ulla est expressa claritas in Tridentino doctrina.* Et Abellius in Medulla Theol. p. 2. sect. 9. atque in Elucidat. dicens, *eam verbis claris atque expressis apertissime declaratam.* Alii autem assertionem nostram non posse sine nota defendi. *Esse certè falsam, improbabilem, definitioni Tridentini contrariam, Baii & Jansenii factum, Neotericum commentum, &c.*

1776 Verùm id ab ipfisterariè & absque ulla veri specie asseri, compertum est ex hæcenus dictis, atque insuper probatur 1°. per argumenta ex Tridentino capitibus seqq. subjicienda, quæ ad minus demonstrant probabile esse, id à Tridentino non esse certè & apertè definitum, vel declaratum. Si verò id probabile sit, oppositum esse non potest certum & manifestum. Cùm certissimum sit, esse non posse in Tridentino certum & manifestum, cujus oppositum probabiliter, imò pluriquam probabiliter demonstratur esse Tridentino consentaneum.

1777 2°. si opinio asserens formidolose attritionis sufficientiam, clarè & manifestè declarata vel definita foret à Concilio Tridentino, sententia negans sufficientiam illam, improbabilis foret & erronea. Talem proinde vocari, seu aliquam ei notam inuri Sanctitas Sua non prohiberet. Cùm nunquam prohibeat erroneam vocari opinionem, Ecclesiæ declarat omnibus vel definitionibus clarè & manifestè contrariam. Eam verò erroneam vocari, vel aliquam ei notam inuri Alexander VII. in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis prohibuit, donec (inquit) *ab hac S. Sede fuerit aliquid hac in re definitum.* Quo addito manifestè suppositum nihil adhuc à S. Sede, nec proinde à Tridentino esse definitum, seu clarè & perspicuè declaratum.

3°. probabile non est, à Tridentino definitum, vel perspicuè declaratum esse dogma, concernens jus divinum, quod nullum habet in Scriptura, nec in Traditione fundamentum (cùm Tridentinarum definitionum declarationumque ejusmodi fundamenta fuerint Scriptura, Traditioque, uti Pallavicinus demonstrat in Historia Concilii Trid. l. 12. c. 1. Quod & cap. 10. ostendit esse observatum in sententiis de poenitentia sess. 14. stabilitis.) Atqui sententia de formidolose attritionis sufficientia nullum habet in Scriptura, nec in Traditione fundamentum; quin ei potius Scriptura Traditioque contradicit, prout in præmissis à nobis est ostentum.

4°. prorsus improbabile est, & contra omnem 1779 veri speciem, aliquid à Concilio Tridentino definitum, vel perspicuè declaratum esse contra Sanctorum omnium doctrinam, sicut & contra doctrinam Theologorum omnium, qui ab initio Scholasticæ ad usque Tridentinum dictæ attritionis insufficientiam tradiderunt, uti constat ex laudatis ipsorum testimoniiis.

5°. id tantò minus credibile est, quòd id absque magna trutinacione, plurimorumque contradictione fieri non potuisset. Cujus trutinacionis contradictionisque nullum in istius Concilii Historia vestigium reperitur. Imò punctum istud in Patrum Convventu pauci attingerunt (ait laudatus Historicus l. 12. c. 10.) *aliquid duntaxat vestigium comperto opinionis negantis necessitatem amoris in eis quæ Granatensis disputavit.* Falsissimum proinde est quod Slaughterus ubi supra absque probatione ulla temerè asserit, *in ipso Tridentino plures post ipsam omnes Christiani Oris Doctores, unanimi consensu, & vi Decreti illius, attritionis formidolose sufficientiam tenuisse.* Cùm in Tridentino vix ullus, si ullus, sufficientiam istam teneat, teste Eminentissimo Historico, & post Tridentinum ad hoc multi præcipui nominis Theologi, Cardinales, Episcopi, &c. ut Lectoribus imperitis Slaughterus imponat, suamque vel imperitiam, vel in legendis Authoribus incuriam notam faciat, dum Christiani Orbis Doctores omnes vel invitos pro se allegat.

CAPUT CLI.

Sufficientiam attritionis purè formidolose à Tridentino definitam non esse, sex alii argumentis ad oculum demonstrantur.

1780 PRimo, quia (teste Pallavicino l. 7. c. 10.) Tridentinarum Patrum consilium fuit, *in recentibus definitionibus se prorsus abstinere à supervacaneis articulis; ab illis numerum, qui Catholicæ inter Scholas in dubitatione versantur.* Quapropter semper oblitere Legati, *ne quid de immaculata Deiparæ Conceptione sanciretur.* Similiter *ne quid certi statuerent Patres de natura ipsa peccati originalis, de qua Scholastici discordant.* Nec enim synodus collecta fuerat ad decidendas opiniones, sed ad errores recidendos. Quam ob rationem nihil etiam in Tridentino decisum fuit, circa scholasticam questionem, an sub utraque communione specie plus gratiæ recipiat, quam communione sub una; circa quam variæ sunt Scholasticorum opiniones. Inter Legatos etiam (teste eodem Historico l. 7. c. 7.) conveniebat, *haud committendum, ut dissisi sumes inter partes Catholicas inderesceret, neque ut adhiberentur voces, quibus quidpiam earum cuiuslibet detraheretur.* Quippe Concilio satis erat prohibere hereses (verba sunt Eminentissimi Historici l. 9. c. 10.) *in quo plurimum adhuc negotii supererat, scholasticis questionibus relictis.*

Quod & Patribus à Summo Pontifice commendatum ibidem enarrat, nimirum, *ut variè*